

Dr Dušan Janjić

April je u Srbiji, a Milošević ćuti!

U Srbiju protiče ratno proleće novoprobudjenog patriotizma. Protiču i sumorni dani pozne jeseni Miloševićevog nacionalnog projekta.

Gradjani Srbije se nadaju miru. Ali, kao da su se pomirili s mišlju da rat može dugo da traje. Mada nemoćni posmatrači, znaju da su platili i da će platiti cenu igre koju nisu želeli, a nije im posve jasno ko i kako ju je započeo. Nije im jasno ni ko vodi igru: Milošević, Rusi, NATO lideri, a možda i svi oni zajedno. Nejsano i neizvesno im je kada i kako će se ta krvava igra završiti. No, izvesno je da ih ni ovaj put niko nizašta neće pitati. Sve će to odlučiti Rusi, Amerikanci, Savet Bezbednost ili vlade "nacionalnog jedinstva". To su one vlade i stranke koje su, okupljene pod parolom "Svi smo jedna partija", poslale gradjane - gledaoce u rat za odbranu suverenita koji bi moglo da bude narušeno medjunarodnim vojno - političkim prisustvom na Kosovu. To su patriote i "branioci suvereniteta" koji su, usred najснаžnijeg bombardovanja, u danima stradanja i pogibije, izbegličkih kolone Albanaca, zamolii Lukašenka da obavesti Juljcina da se odlučile da se, ako treba

uz odricanje od suvereniteta, priključe savezu Belorusije i Rusije.

Srpskom arenom promiču čudni "politički" gladijatori:

- vladajuće stranke (SPS - JUL, poslednjih dana nešto posustali SRS i SPO), zaoštravaju sukobe oko medjusobne preraspodele vlasti, pre čemu Vuk Drašković aktivira i igru mirotvorstva uz sumnje u Ruse a nade u SB UN;

- ostaci "demokratske opozicije" (raspadnuti Savez za promene, Nova demokratija, stranke u Vojvodini itd) kao i mnogi "priznati borci" za Drugu Srbiju, otvoreno društvo i ljudska prava) se, ukoliko nisu u Budimpešti ili nekoj drugoj "srpskoj Kazablanci", ubrzano "prbacuju" u tabor "novoprobudjenog patriotizma" i nastoje da prikruju da su zabavljeni velikim projektima i diplomatskim poslovima "propustili" da izreknu svoje istorijsko ne pogrešnoj politici na Kosovu i ratu, i da sada nemaju hrbrasti da izgovore jasno i glasno da miru. No, ipak se nadaju da će ih nekakvo čudo dovesti na vlast;

- brojni "veći Srbi od Srba samih", mirotvorci i humaniste iz redova ruskih, francuskih i drugih evropskih komunističkih i ultranacionalističkih protivnika demokratije i evropskih integracija, koji Srbima i Srbiji poručuju da izdrže što duže, da nastave rat sve dok oni ne ostavre svoje ideje pravde i rušenja novog svetskog poretka koji se tek gradi.

Na sreću, sve je više i stvarnih posrednika između vlasti Miloševića, SAD i njenih NATO saveznika. U tome kao da je najuporniji, najzaintersovniji i najvažniji sam vrh Rusije. Tako je na arenu

balkanskog košmara stupio i Viktor ^ernomirdin Jeljcinov specijalni predstavnik za Jugoslaviju.

^ernomirdin se oslanio na brojne prethodne aktivnosti ruske diplomatije, politike i vojske, Jaljcina, Primakova i Ivanova. Okvir u kome deluje jeste okosnica ruske politike na Balkanu: odbrana važećih medjunarodni principa, pre svega onih iz Povelje UN. Odnosno, odbrana de jure važećeg "starog svetskog poredka" u kome je SSSR imao ulogu globalne sile.

Posle susreta sa Miloševićem, ^ernomirdin je izvesti svetsku, a ova srpsku, javnost o čemu se razgovaralo. Gradjani - gledaoci saznali su da se Jugoslavija saglasila sa uvodjenjem stranih trupa na Kosovu, pod pokroviteljstvom UN uz značajno brojčano učešće same Rusije i iz zemalja s čijom bi se pojavom u medjunarodniom kontignetu složio Beograd (verovatno Slobodan Milošević). Naravno, Kosovo mora ostati u sastavu Jugoslavije, vojna dejstva bi bila prekninuta, jugoslovenske snaga povučene uz, istovremeno, udaljavanje trupa NATO -a od granice Jugoslavije i povratka na Kosovo svih izbeglica.

Medjutim, portparol socijalista Dačić i ministar Jovanović, potpomognuti [ešeljom, Koštunicom i "novim patriotima" poput ^ovića i sličnih kažu: "naoružani stranci nemaju šta da traže na Kosovu!".

Gradjanin - gledalac se pita: Da li ^ernomirdin laže? A Milošević ćuti.

Najavljujući učestalo susretanje sa liderima NATO-a i UN ruski vrh je pripratio ponavljame jasne poruke svetu i najratobornijim u Srbiji i Rusiji: Rusija neće ući u rat zbog Srbije! Rusija neće rizkovati sukobe ni zbog novouvednog embarga na isporuku nafte Srbiji. Dakle: vrh Rusije nema interesa, namere a ni vremena da se bavi Miloševićevom "borbom do kraja".

Mir što pre! To je formula pod kojom su ruski vrh i ^ernomirdin prebacili loptu u teren NATO lidera.

NATO lideri iskazuju uvažavanje uloge Rusije, kao regionalnu silu od internacionalnog značaja. Zato će SAD, kao globalna sila sa globalnim značajem i njeni evropski saveznici - regionalna sila sa internacionalnim značajem, nastojati da sa Rusijom izgrade nove odnose saradnje. Spremaju se za novi vek i susret sa "strateškim partnerom" - Kinom odnosno nadalozećom globalnom silom sa globalnim uticajem.

Dok se novi odnos sa Rusijom ne izgradi NATO lideri su, iz Vašingtona, 23 - 24 aprila, ponovili da nameravaju da u igri na areni Srbije pucaju penale.

Oni kažu: "Milošević mora" da osigura nesporni prekid svih vojnih akcija, neposredni prekid nasilja i repersije na Kosovu, da povuče vojne, policijske i parapolicijske snage sa Kosova, da se saglasi sa međunarodnim vojnim prisustvom na Kosovu i sa neuslovljenim bezbednim povratkom svih izbeglica i raslejnih, da omogući nesmetani rad humanitarnih organizacija i da obezbedi valjane garancije za njegovu spremnost da radi na uspostavljanju okvirnog političkog rešenja statusa Kosova, a zasnovanog na dogovorima iz Rambujea. Sve to mora da se učini u precizno odredjenom i kratkom vremenskom okviru, a da se potvrdi rezolucijom SB UN. Dakle: NATO nema vremena da se bavi mirovnim porcesom. Zato će nastaviti sa bombardovanjem.

Koliko vremena ima Milošević? To malo ko može da proceni i kaže. A, Milošević ćuti!

Gradjanima - gledaocima je najvažnije da bombardovanje stane, a posle će se videti od čega i s kim će da žive. Ne izgovaraju ali znaju da:

- stanje na Kosovu je teže nego ikad. Budući život Srba i Albanaca, kao sugradjana ili kao suseda, biće težak i mučan. Sa Albancima ih spaja jedino socijalna beda pojačana ratnim razaranjima, izbeglištvom i pljačkom. Sve ostalo ih razdvajaju i sukobljavaju. S albanskog stanovišta, Kosovo nije deo Srbije. Nastojanje vlasti da sa "onim Albanacima koje predstavlja Rugova" pripremi sporazum o samoupravi albanske, srpske i drugih zajednica, a, potom, o autonomiji Kosova je upropašćano pre nego što je i moglo da rezultate. Naime, nije omogućeno da Rugovi ostvari saradnju sa ostalim albanskim vodjama koji su uglavnom u izbeglištvu, a ni sa vladama zemalja članica Kontakt grupe i NATO -a;

- rat ih je sabio u okvire nacije, konačno su dobili nacionalnu državu i slogu. Ponovu su "pobednici" nacionalisti duboko frustrani gubitkom ratova u Hrvatskoj i Bosni, a zbog rata sa čitavim zapadom osnažen je njegov antimodernizacijski i antizapadni blok;

- ratno razaranje je Srbiju lišilo ključnih obejkata najvitalnije grane privrede - vojne industrije i najznačajnijeg državnog monopola - proizvodnje duvana, oštetilo komunikacije - mostove, aerodrome, puteve, železničke pruge, televizijske i telefenske instalacije itd. To je ubrzalo propadanje proizvodnog bogatstva zemlje, topljenje već raubovanih proizvodni fondova. Svakim danom su sve suženiji trgovina, novčani promet i svi oblici legalne ekonomije. Rascvetavaju se "crno tržište" i siva ekonomija, naturalna razmena, a hiperinflacija je u pripavnosti;

- siromaštvo se širi. Prosek isplaćenih plata i penzija u prvom ratnom mesecu - martu kretalo se oko 500 dinara. To znači da će ostati neizmrene i elementarne potrebe za hranom, a kamoli troškovi stanovanja, grejanja. PTT-a i drugih plaćanja. Mnogi

iz viška zaposlenih koji su, prema predratnim privrednim aktivnostima brojali 1,5 miliona ljudi, naći će se na ulici;

- privreda Srbije će morati svoju šansu da traži u poljoprivredi i u državi. Država bez kapitala za obnovu i izgradnju, će morati da se osloni, pored humanitarne pomoći i eventualnih robnih kredita, na saradnju sa Zapadom i međunarodnim finansijskim i razvojnim institucijama pod njegovom kontrolom. U suprotnom preostoji joj put crvenih kamra u ratni komunizam.

Gradjanin - gledalac oseća da se Srbija nalazi negde usred 1943 godine, a da sledi 1945. Da li će biti 1948. odlučiće se iza njegovih leđa. Ophrvan saznanjem da Srbija u narednim godinama neće biti obećana zemlja, već zemlja seoba, gradjanin - gledalac i ne pomišlja da je rešenje pored njega. Zapravo, sve vreme jedan čovek, u njihovoj blizini, drži ključeve pakla i njihovih sudbina.

April je u Srbiji, a Milošević ćuti!